בעזרת השם יתברך

אשי ישראל

השיעור השבועי

מפי פורינו הרה"צ
רבי **יצחק שמואל אהרן לעזער** שליט"א

גליון
תפ"ב

פרשת
חיי שרה
תשפ"ה

ניתן לשמוע את השיעור בקו החדש:
בארץ ישראל: 077-2233-223, בארה"ב: 845-510-6314

חסדי ה' יתברך, אנחנו אוחזים בפרשת **'חיי שרה'**, וּשְׁמָהּ של הפרשה מאד מעניין, כי הנה הפרשה נקראת **'חיי שרה'**, אך הפרשה מתחילה עם **הסתלקות** שרה אמנו... וכמו שכתוב "וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע הִוא חֶבְרוֹן" וגו', ומדוע א"כ הפרשה קיבלה שם ותואר של **"חיי שרה"** - שמשמעותו **'החיים'** של שרה אמנו? מדוע התורה הקדושה מקדימה ואומרת **"וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה"** ותיכף ממשיכה ואומרת: **"וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע"** וגו' - כל הסיפור שאברהם אבינו הוצרך לחפש מקום קבר בשביל שרה אמנו? הרי כל זה מסופר בתוך פרשה שקיבלה שם ותואר של **"חיי שרה"**!

אבל באמת, מונח כאן לימוד חשוב, שאדם הקונה את הלימוד הזה בפנימיות נפשו - יש לו חיים הכי טובים, חיי נצח, חיי גן עדן, חיי העוה"ב בעוה"ז!

מוהרא"ש היה רגיל לומר, שיש לרבי נתן זי"ע שיחות[א] של **'ביטול הבחירה'**[ב], כי בשיחות אלו רבי נתן נכנס אל העניין באריכות נפלאה, וחוזר שוב ושוב על כמה נקודות ועניינים נפלאים, וכשאדם נכנס בלימודו בזה - הוא מרגיש איך שזה נכנס לתוך **"כָּל עַצְמוֹתָיו"** - כל פנימיות

א. אפשר לקרוא להן בשם "דרשות", אבל "דרשה" - מפחיד את האדם... הוא שומע שיש 'דרשה' - הוא כבר ישן... אבל כשאומרים לאדם 'שיחה' - זה שונה. אגב, במילה **'שִׂיחָה'** יש אותיות **'שֶׁיִּחְיֶה'**, כי זה מחיה את האדם!

ב. ואכן, כל מילה בליקוטי הלכות היא קדש קדשים, כל סעיף בליקוטי הלכות הוא מחיה נפשות, אבל יש כמה שיחות של **'ביטול הבחירה'** - כך מוהרא"ש היה מכנה זאת, ורגיל בפי אנשי שלומינו.

נפשו, גופו וליבו!

אחת מאלו השיחות היא בהלכות תפילין הלכה ה', וההלכה הזאת בנויה עפ"י המובא בסיפורי מעשיות של רבינו, במעשה י"ג - משבעה קבצנים, ובפרט בתחילת המעשה, שרבינו מספר מהקבצן העיוור, ורבינו מזכיר שם את העניין של הצדיק שיש לו הסכמה מהנשר הגדול, והצדיק הזה הוא אמנם זקן, אבל הוא צעיר מאד, ועדיין לא התחיל לחיות כלל, והוא זוכר את הזיכרון של היום הראשון - לפני שנולד!

וכמובן, המושג הזה הוא דבר עדין מאד, ואם מתנוצץ לאדם אפילו מעט ומרחוק העניין הנפלא הזה - יבין עד כמה הוא לימוד נחוץ וחזק, שיכול להיות צדיק שהוא **'זקן'** מצד שנותיו, אבל הוא עדיין לא התחיל לחיות... הוא כמו **'ילד'** צעיר שעכשיו נולד!

ומרומז פה לימוד עמוק במושג של **'התחדשות'**, שאצל רבינו זה היה מהיסודות של כל הלימודים הקדושים! רבינו יגלה לנו 'עבודות' וחידושים נפלאים וכו', אבל אם אדם מרגיש שזה אצלו כבר מיושן - 'שמעתי כבר... אני כבר בגיל כך וכך, ומה אתה אומר לי שוב ושוב?'... - הוא לא יוכל לקבל את הלימודים באמת!

כי זאת צריך לדעת: **העניין של להיות 'זָקֵן', זה יכול להיות אפילו אצל ילד, בחור, או אברך... אפילו שבאמת הוא עדיין צעיר, אבל מרוב קטנות-המוחין ושפלות שנופלת עליו - הוא יכול להרגיש זָקֵן... ואמנם כתוב בתעודת-זהות שלו שהוא צעיר בשנים, אבל הוא 'סוחב את הרגליים' כמו זקן בן שמונים-תשעים שנה...**

אז רבינו מגלה לנו אורות נפלאים, אבל אם אנחנו לא נקבל את האורות האלו **בכל יום ממש** מחדש, מה זה יועיל לנו?... אדם יגיד: 'בסדר, שמעתי כבר, אני יודע'... אדם שזוכה לקבל את לימודי רבינו יודע שישנם המון לימודים לקבל, ואם יגיד 'אבל כבר שמעתי היום, שלשום, לפני שנה, כל פעם אותו דבר'... - לא יזכה לקבל את הלימודים הקדושים.

משא"כ מיד כשאדם קונה לעצמו את מידת ההתחדשות, אזי כל מילה שהוא שומע זה בבחינת **"מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה"** (משלי כה, כה), כי כל יום הוא חי בבחינת (תהלים ב, ז) **"אֲנִי 'הַיּוֹם' יְלִדְתִּיךָ"**, ומכניס בדעתו את הלימוד של (שם צה, ז) **"'הַיּוֹם' אִם בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ"** (ליקו"מ ח"א סי' ערב); הספר של רבינו מלא עם העניין הזה!

וזה מה שאמר רבינו (חיי מוהר"ן, סימן רמז): **'חִדּוּשׁ כָּמוֹנִי לֹא הָיָה מֵעוֹלָם'**, ובפשטות העניין של **'חִדּוּשׁ'** כי רבינו היה 'חידוש' נפלא אשר לא היה, אבל **'חידוש'** הוא ענין שאדם מתחיל לחיות תמיד **מחדש**! רבינו אמר, שכשהוא הלך להתבודד, כך הוא פתח את ההתבודדות: **'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי מַתְחִיל מֵעַכְשָׁו לְהִתְקָרֵב אֵלֶיךָ! אֲנִי מַתְחִיל מֵעַכְשָׁו לִהְיוֹת עֶרְלִיכֶע אִידְ!'**.

אדם עלול לחשוב ולומר 'זה היה רבינו'... **אכן, זה היה רבינו, וכך רבינו מלמד 'אותנו' לעשות! שנזכה לקחת את "למעשה"!**

כי כך יש לכל אחד, שהוא ניגש להתבודדות, והוא מיד נשבר 'מה איתי?... אני כבר זקנתי... יש לי חבילה כבדה על הגב, ועבר עלי כך וכך', וממילא הפה שלו סתום...

ובמילים אחרות, זה ג"כ ענין של שינה, שאדם שרוי בתוך שינה עמוקה - וזה מרוב שהוא כבר התיישן... ולכן **'שֵׁינָה'** ו**'יָשָׁן'** הם אותו שורש מילים, שאדם מרגיש שהוא 'יָשָׁן' - וממילא הוא 'יָשֵׁן'...

ומה ההפך מן המילה **'יָשָׁן'**? **'חדש'**! נמצא א"כ, שההפך מעניין של **'התחדשות'** הוא **'שינה'**, ורבינו זה הצדיק שמעורר אותנו מן השינה! ואיך? איך הוא מעורר אותנו? **הוא מגלה לנו כאלו דברים, שאדם מקבל על־ידם התעוררות גדולה מאד, אבל יחד עם ההתעוררות שהצדיקים מעוררים אותנו - מגלים לנו את הלימוד של התחדשות!**

כי תמיד יש את הקליפה - הסמ"ך־מ"ם - שמיד מפיל את האדם חזרה למיטה... הנה שמעת את ה'שעון המעורר', וקפצת מהמיטה, אבל פתאום החלטת שיש לך עוד זמן... לא צריך לקום עכשיו... וזה אצל אדם שהוא מרגיש שהכל אצלו ישן, והוא לא מחדש את עצמו, וממילא הוא 'ישן' - כי 'יָשָׁן' ו'יָשֵׁן' זה אותו דבר...

אבל רבינו לא עוזב אותנו, ומכניס בנו בכל פעם את הלימוד של **"אֲנִי 'הַיּוֹם' יְלִדְתִּיךָ"! "'הַיּוֹם' אִם בְּקֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ"!** וכלשונו הטהורה של רביז"ל (ליקו"מ ח"א סי' רסא): **'כְּשֶׁנּוֹפֵל אָדָם מִמַּדְרֵגָתוֹ יֵדַע שֶׁמִּן הַשָּׁמַיִם הוּא, כִּי הִתְרַחֲקוּת תְּחִלַּת הִתְקָרְבוּת, עַל כֵּן נָפַל שֶׁיִּתְעוֹרֵר יוֹתֵר לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וַעֲצָתוֹ שֶׁיַּתְחִיל מֵחָדָשׁ לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת ה', כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן כְּלָל מֵעוֹלָם'**; אילו מילים מתוקות של רבינו! והוא לימוד **'למעשה'**, שאדם ניגש להתבודדות - והוא חושב לעצמו 'אם תסתכל "רֶטְרוֹ" - אני נראה איך שאני נראה'... משא"כ אם הוא מתחיל עם המילים: **'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי מַתְחִיל "מֵעַכְשָׁו" לְהִתְקָרֵב אֵלֶיךָ! אֲנִי "מֵעַכְשָׁו" מַתְחִיל לִהְיוֹת עֶרְלִיכֶע אִידְ!'** ממילא מתבטלים כל השאלות, הספיקות והבלבולים, כי **'אין לי שום עבר, אני מתחיל מעכשיו'...**

וכמה אדם צריך לעבוד את נקודה זו של התחדשות - **אל תבלבל אותי ממה שהיה!** 'אבל אני מכיר אותך'... **אתה אינך מכיר אותו!** 'אבל אתה כבר בגיל כך וכך'... **לא! 'אֲנִי "הַיּוֹם" יְלִדְתִּיךָ' - עכשיו נולדתי! אין לי שום עבר!**

ובדבר זה בעצמו אדם יכול לומר: 'מספיק, כבר שמעתי את זה... כמה אפשר לדבר מזה?'... **אבל כמה שנדבר מזה - לא יספיק!** כי אדם צריך להיות בבחינת 'נולד' בכל עת ורגע! כי אף שרבינו מדבר מלחדש עצמו 'כל יום', אבל ה**'חידוש כמוני לא היה'** של רבינו הוא בכל רגע

ורגע, וכמו שאמר רבינו: **'לא מבעיא כשאני אומר דברי תורה ואני מגלה השגות אני מחדש את עצמי, כל 'דאך'** [נשימה] **שלי הוא עם התחדשות!'...** בכל נשימה - חיים חדשים! שזה סוד מה שאומרים חכמינו הקדושים: **"כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל קָ"הּ הַלְלוּיָהּ" - עַל כָּל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה תְּהַלֵּל קָ"הּ'**; אדם תמה: 'על כל נשימה אהלל את הקב"ה? הלא אני נושם כ"כ הרבה'... ישנו חשבון כמה נשימות אדם נושם בדקה וכן בשעה אחת, ואדם עלול לתמוה על **'כל'** נשימה? מספיק... **אבל זה סוד ההתחדשות, שאדם חי עם התחדשות כזאת, שבכל נשימה הוא מודה להקב"ה - 'אַה! בָּרוּךְ ה', אֲנִי נוֹשֵׁם!'...**

ובעצם, הדבר הזה היה אמור להתחיל כבר מיום לידתו של אדם - מעת שיצא לאוויר העולם, והנה ב"ה הוא יצא חי, הוא לא היה 'נֶפֶל' ח"ו, וב"ה גידלו אותו, כבר מן היום הראשון - כשיצא לאוויר העולם - היה מיד אמור לומר כמו שאומרים בכל בוקר: **"מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ מֶלֶךְ חַי וְקַיָּם שֶׁהֶחֱזַרְתָּ בִּי נִשְׁמָתִי בְּחֶמְלָה, רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ"**, ואם אומרים זאת בכל יום - כמה אדם היה צריך לומר את זה ביום הראשון שנולד... היה צריך להגיד "מודה אני" בכזאת שמחה! אבל כך הקב"ה הטביע בבריאה, שלא יהא לתינוק את כח הדיבור והשכל, וממילא זה לא שייך בעת לידתו[ג], אז אדם חושב 'זהו, פספסתי'... **אבל לא פספסת, כי תיכף־ומיד כשאתה 'כן' זוכה להגיע אל השכל האמיתי, ולהתחיל להודות להקב"ה "עַל כָּל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה", אז תתחיל ללכת אחורה - להודות להקב"ה מהיום הראשון שלך! מהרגע הראשון שלך בזה העולם - תן תודה! 'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מְחִילָה שֶׁלֹּא נָתַתִּי לְךָ תּוֹדָה בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, אֲבָל עַכְשָׁו אֲנִי מַשְׁלִים אֶת מַה שֶּׁהֶחֱסַרְתִּי'...** נמצא א"כ, שיש אפשרות לאדם לקיים את מאמר חכמינו הקדושים: **"על כל נשימה ונשימה תהלל ק"ה!'** ואדם שהוא חי ככה - הוא חי חיים אמיתיים!

וזה מה שמגלה רבינו בסיפור מהשבעה קבצנים, אצל הקבצן הראשון, שם רבינו מסביר את העניין הזה של **'אני זקן מאד, ועדיין לא התחלתי לחיות!'...** אלו דיבורים שרק רבינו יכול לגלות! לא שמענו כאלו דיבורים מימות עולם! אבל רבינו מספר **'סיפורי מעשיות של שנים קדמוניות'**, ועיקר כוונת הסיפורים האלו הוא כדי לעורר אותנו מן השינה, וכמו שרבינו מסביר באריכות בליקו"מ ח"א סי' ס'.

לפני שרבינו התחיל לספר את הסיפורי מעשיות, אמר רביז"ל: **'הַיּוֹם אָמַרְתִּי שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים[ד] שֶׁלֹּא כְּדִבְרֵי**

ג. אמנם גבי משה רבינו, איתא במדרש סוף ספר דברים, שמשה רבינו - שהיה מובחר האנושי - גם ביום שנולד הוא דיבר עם אביו ואמו, אבל בדרך הטבע זה לא כך.

ד. השיחה הזאת מובאת בחיי מוהר"ן, סימן כ"ה, ואלו שני הדברים הנוספים שהזכיר אז רבינו ז"ל: **'הָעוֹלָם אוֹמְרִים שֶׁמְּסַפְּרֵי דְּבָרִים אֵינָם בָּאִים לִידֵי הֶרְיוֹן** ("פון זאגין ווערט מען ניט טראגין"), **וַאֲנִי אָמַרְתִּי שֶׁמְּסַפְּרֵי דְּבָרִים שֶׁל הַצַּדִּיק,**

הָעוֹלָם: הָעוֹלָם אוֹמְרִים שֶׁסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מְסַגֵּל לְשֵׂנָה' - כשמרדימים ילדים, מספרים להם איזה סיפור, ובאמצע הסיפור הם כבר נרדמו... כך הטבע של אדם, שהסיפור מיישב אותו והוא כבר 'בעולם החלומות'... וכך באמת מקובל אצל העולם, שכשרוצים להרדים בן-אדם - מספרים לו סיפור, **'וַאֲנִי אָמַרְתִּי שֶׁעַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מְעוֹרְרִין בְּנֵי אָדָם מִשְּׁנָתָם'** - שזה כל הסיפורים של רבינו, שרבינו אמר: **'אני אתחיל לספר סיפורים משנים קדמוניות'**...

הנה עתה אנחנו זוכים ב"ה ללמוד את הסיפור של החכם ותם (בסדר הלימוד של שב"ק בעת קידושא רבא), והנה בכלליות הסיפורים שרבינו מספר בספרו הקדוש - מ'בת מלך' ו'בן מלך', וכן של השבעה קבצנים, אלו סיפורים **'משנים קדמוניות'**, ואכן למי אפילו יש מושג מה הכוונה **"משנים קדמוניות"** - אבל כך אמר רבינו! אך הנה, הסיפור של החכם ותם זה סיפור שהוא יותר מובן במציאות - שיש חכם, שהוא "אויבער חכם" ['חוכמולוג'], ושכל החיים שלו מרורים מתחילה ועד סוף, ויש את התם - שהוא חי חיים שמחים, ולכאורה למה הסיפור הזה הוא ג"כ **'משנים קדמוניות'**?

אך הנה, העניין של **'שנים קדמוניות'**, הוא ענין שאנחנו צריכים **"ללכת אחורה"** - אל היום הראשון של הבריאה! ולפי דברי רבינו שם במעשה משבעה קבצנים, יש את הצדיק שהוא חוזר לא רק מיום שנולד - אלא כשהוא עדיין היה בעולם הנשמות, לפני שהנשמה התחילה לרדת לזה העולם... הוא יכול לחזור לכזה מקום! אלו דברים עליונים מאד; רבינו אמר: **'אני אספר כאלו סיפורים, שיעוררו את כולם מן השינה!'**, ורבינו אמר: אני רואה שדרשות ודברי תורה - לא כ"כ משפיעים עליכם... אדם שומע דרשה - והוא ישן... 'אז אספר לכם סיפורים', וזה יהיה כמו שעון מעורר "אטומי"... זה יקפיץ אתכם מהמיטה!

ואכן, אם אדם באמת מקשיב קצת לסיפורים של רבינו ז"ל - זה מעורר אותו באופן שאי אפשר לתאר, ולכן לא בחינם שהמנהג אצל אנשי שלומינו שלומדים סיפורי מעשיות בשבת בבוקר, כי שבת בבוקר אצל העולם הוא זמן של עייפות, כי ישנם הרבה שבליל שבת ערים הרבה - ושבת בבוקר הוא עייף... באמצע שבוע, אדם יודע שהוא צריך לקום לכולל או לעבודה וכו', אבל בשבת בבוקר יש קצת ענין של עייפות, הוא בקושי מגיע לבית הכנסת, ואם הוא זוכה - שומע קריאת התורה, אבל אצל הרבה בני אדם יש ענין של שינה, ודווקא אז בחרו את העניין הזה - ללמוד סיפורי מעשיות של רבינו, שזה נותן לאדם כזאת התעוררות נפלאה!

אם אדם יש לו שכל, הוא יכול לקבל לימוד כזה נפלא מהסיפורי מעשיות

שֶׁמְּעוֹרֵר עַל-יְדֵי-זֶה בְּנֵי אָדָם מִשְּׁנָתָם, עַל-יְדֵי-זֶה בָּא פְּקִידַת עֶקְרוֹת. הָעוֹלָם אוֹמְרִים כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַמַּפְלֶג בְּמַעֲלָה אֵין צָרִיךְ לְמַעוֹת הַרְבֵּה, כִּי לָמָּה לוֹ מָעוֹת. וַאֲנִי אָמַרְתִּי שֶׁיֵּשׁ הִתְבּוֹנְנוּת בָּזֶה שֶׁצָּרִיךְ לָזֶה כָּל הוֹן דְּעָלְמָא'; ע"כ.

של רבינו - התעוררות כ"כ עצומה, עד שישפיע עליו לא רק לאותו זמן, אלא גם לכל השבוע! כל השבוע הוא מצפה מתי כבר יזכה לשמוע שוב את הלימודים של סיפורי מעשיות!

היה אחד מאנשי שלומינו שהוא כ"כ החיה את עצמו עם הסיפורי מעשיות של רבינו בשבת, שגם כל השבוע כשהיה הולך להתבודד - הוא היה אומר '**עכשיו אני מתחיל מחדש, כאילו שמעתי עכשיו את הסיפורי מעשיות של רבינו!**'... שהנה עשיתי עכשיו קידוש - '**קידושא רבא**', ולומדים סיפורי מעשיות!

אגב, מעניין שאת המילים האלו רואים הרבה - בפרט כששולחים הזמנות לאיזו שמחה [כגון שבת עליה לתורה וכו'], כותבים בהזמנה '**קידושא רבא אחר התפילה**' [רוצים שיבואו אורחים, אדם יגיד 'למה שאני אבוא?' אבל כשיראה כתוב שאחר התפילה יהיה קידוש, ולא סתם קידוש אלא קידושא 'רבא' - לא משהו קטן... - יהיו עוגות וקוגלים וחמין וכו', אז הוא יבוא...], ובאמת מונח במילים האלו סוד גדול מאד: '**קידושא רבא אחר התפילה**' - אחר שאדם זוכה להתפלל, והיתה לו תפילה 'חזקה', אזי '**קידושא רבא**'! הוא יזכה ל'קידושא רבא' - קדושה גדולה! כי '**קידושא רבא**' - קדושה גדולה, מגיעה דייקא '**אחר התפילה**' - אחר שזכה להתפלל! ואמנם אתה עייף בשבת בבוקר, בפרט אם היה ער בליל שבת, והנה התפילה קצת יותר ארוכה בשבת [ועפ"י רוב מתחילים להתפלל קצת יותר מאוחר בשבת], אז אדם מרגיש עייפות, וצריך סייעתא דשמיא שיזכה להתעורר מהשינה, ובפרט שיהיה בקריאת התורה עם חיות!

גבי קריאת התורה מובא, שזה צריך להיות '**כמו שנתנה מסיני**', כי הרי התורה נתנה בסיני "**בקולות וברקים**", ואכן מובא במדרש, שעם ישראל היו שרויים אז בשינה, והיו צריכים לעורר אותם... [ועל כן ערים בליל שבועות, כי כשהקב"ה בא ליתן את התורה - היו ישנים, וכדי לתקן את זה - ערים כל הלילה, ומחכים עד הבוקר שנתפלל ונקבל את התורה], אבל קבלת התורה ע"י הקב"ה - זה 'הקפיץ' את כולם... וכך צריך להיות בכל קריאת התורה.

ומזה נובע מנהג אנשי שלומינו הקדושים [זה מנהג קדום] ללמוד סיפורי מעשיות דווקא בקידושא רבא, כי זה כל העניין של סיפורי המעשיות של רבינו - לעורר את האדם מן השינה!

ושם, בסיפור האחרון - מהשבעה קבצנים, ביום הראשון - של העיוור, רבינו מגדיר כזה ענין של **התחדשות**, איך אדם זוכה להתחיל לחיות **חיים חדשים** בכל יום, ויכול להיות בשנים שהוא באמת **זָקֵן**, אבל בפנימיותו - הוא ממש מרגיש כמו ילד קטן... "כְּגָמֻל עָלַי אִמּוֹ" (תהלים קלא, ב)!

וזה מהלימודים **העיקריים** של רבינו, שזה הקדמה, עזר וסיוע, להגיע לכל שאר העצות של רבינו! כי כאמור, אדם

שומע שוב ושוב על ענין התבודדות ולימוד התורה וכו', אבל זה מתיישן אצלו - 'עוד הפעם?'... וצריכים תמיד להתחדש!

וכדי להמחיש דוגמא מהו שאדם נופל תחת שינה, אספר את אשר ראיתי אצל מוהרא"ש זי"ע, בעת שהתחילה הישיבה של מוהרא"ש בחו"ל, שמוהרא"ש בעצמו היה צריך לעבור בבוקר בין חדרי הבחורים ולעוררם ולהקיצם מן השינה, ואכן, מי שהיה לו קצת רגש - רק שמע את פסיעותיו של מוהרא"ש מביתו (מוהרא"ש היה גר בקומה השניה, והיו יכולים עפ"י רוב לשמוע את פסיעותיו של מוהרא"ש במדרגות) הוא כבר היה קופץ מרוב בושה! מוהרא"ש ימצא אותי תחת השמיכה?... אבל לא כולם עשו ככה, ויש כאלו שמוהרא"ש היה צריך אפילו להרים מהם את השמיכה ולעוררם - 'נו... נו'...

והנה, היה שם אחד שהיה 'ישן טוב' [רגילים לומר: 'כמו דוב'...], והנה מוהרא"ש מרים את השמיכה, והבחור הזה מגביה את ידו, מסתכל בשעונו, ואומר: **'אוי, עוד יום'...** אכן, זה דבר שהוא בגדר 'בושה', אבל כך היה... מוהרא"ש מעיר אותו, והוא אומר בייאוש: **'אוי... עוד יום'...**

רואים מזה איך אדם יכול ליפול לכזאת שינה עמוקה, ובמקום שיחייה את עצמו: **'עוד יום? אה!'...** ויקפוץ משמחה, הוא אומר באכזבה: "אוי"...

ועל כן, הלימוד הזה של רבינו - **'התחדשות'** - הוא הקדמה לכל העבודות! **תפילה:** שאדם יהא חזק בתפילות הקבועות, ויזדרז להתפלל אותם במנין, לבוא לבית הכנסת בזמן שהציבור מתפללים - מתי שיכול! ותיקין, או אח"כ - **בזמן שהציבור מתפללים, תתפוס מנין!** שחרית, מנחה ומעריב! אבל אם אין לאדם את העניין של התחדשות - הוא מתרשל...

לימוד התורה: מגלים לך את 'סדר דרך הלימוד', אתה יכול לטייל בכל התורה כולה, אתה יכול לזכות לזה! אבל אם אין לאדם התחדשות - הוא אומר 'ניסיתי כבר, ולמדתי' וכו', והוא חוזר למיטה...

[כשאנחנו אומרים 'חוזר למיטה' - זה לא מוכרח להיות מיטה מציאותית... אלא הכוונה שהמוחין שלו חוזרים לישון].

וכן הוא בכל העבודות שבעולם, שמוכרחים את ההקדמה של **ההתחדשות**, ושומעים את זה כמו בפעם הראשונה, לא הולכים אחורה! **'לא מעניין אותי מה היה, לא יודע מה שמעתי עד עכשיו, יכול להיות ששמעתי את אותה הדרשה המון פעמים, אבל אני עכשיו כאילו שמעתי את זה פעם ראשונה!'...**

זהו **'חִדּוּשׁ כָּמוֹנִי לֹא הָיָה'** שרבינו מנסה להכניס בנו, זה נקרא שאדם קיבל **"התעוררות הצדיק"**! מהי **'התעוררות'**? מדוע תמיד קורין את זה בלשון של

'**התעוררות**'? למה תמיד מכנים את האדם שהוא מתחיל בעבודת ה' - בשם '**התעוררות**'? וגם בקבלת שבת אומרים "התעוררי, התעוררי", ממה מעוררים את האדם?

ההתעוררות לאדם היא **מן השינה שלו**! ו'שינה' לא מוכרח להיות שאתה במיטה שקוע בתוך שינה עמוקה... יכול להיות שאתה מסתובב, אבל זה כמו שאתה ישן... ואכן יש מושג כזה במציאות - ומצוי הרבה אצל ילדים - שהנה הוא מסתובב בבית, אבל הוא ישן... הוא באמצע שינה... ואומרים שיותר טוב לתן לו להמשיך להסתובב עוד ועוד, ולא לעוררו ולבלבלו - והוא כבר יחזור למיטה אחר הטיול שלו... וכי הוא היה ער? כלל לא! הוא לא יזכור כלום מזה ולא ידע מאומה מזה! וכך יכול להיות בחיי האדם - שהוא הולך ומסתובב, אבל הוא שקוע בשינה עמוקה מאד...

וזה מה שגילה רבינו בתורה ס', ורבינו אמר אז את המאמר של חוני המעגל - שהתגברה עליו שינה והוא ישן שבעים שנה: "**מִי אִיכָּא דְּנַיֵּים עִ' שְׁנִין?**" - 'וכי יש דבר כזה שאדם יכול לישון שבעים שנה?'... ורבינו אמר את זה בכזאת התעוררות גדולה עד שכולם בכו! ושם מונח כל הסוד האמור, כי רבינו מדבר שם מעניין סיפורי מעשיות, וזה היה בראש השנה, שזה כל העניין של ראש השנה ותקיעת שופר - כדי לעורר את האדם מן השינה, וכלשון הרמב"ם בטעם לתקיעת שופר בראש השנה, שמרומז בזה ענין של "**עוּרוּ יְשֵׁנִים מִתַּרְדֵּמַתְכֶם"[ה]**, '**תתעוררו מן התרדמה שלכם!**'...

'**תרדמה**' זה לא סתם שאדם התנמנם קצת, אלא '**תרדמה**' פירושה שינה עמוקה מאד מאד... שהנה האדם הוא **רדום** בשינה, ומעוררים אותו - תוקעים בשופר! ואדם צריך להכניס בעצמו את התקיעות האלו, וכבר לקפוץ ממיטתו!

זה מה שמגלה רבינו בתורה נפלאה זו - תורה ס', שהיתה תורה של ראש השנה.

הכלל, בכל הלימודים שרבינו מלמד אותנו, מוכרחים להגיע אל השורש הזה של **התחדשות**, כי אם לא - זה מתיישן אצל האדם, הוא אומר: 'שמעתי כבר, ואני יודע את זה'... משא"כ אבל אם אדם חי עם העניין של **התחדשות**... וכמו שרבינו אומר בתורה רס"א הנ"ל, שזוהי העצה לאדם שיזכה להתקרב - להתחיל מעכשיו! וכלשונו שם: '**וַעֲצָתוֹ שֶׁיַּתְחִיל מֵחָדָשׁ לְכָנֵס בַּעֲבוֹדַת ה', כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן כְּלָל מֵעוֹלָם**'; והרי במילים של רבינו מדייקים כמו בפסוק, א"כ הבה ונדייק: כשרבינו אומר '**כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן כְּלָל מֵעוֹלָם**' זה שולל מן האדם שיאמר 'בסדר, אתחיל להתעורר מעכשיו "**עוד הפעם**"'... לא כך יוצא מדברי רבינו! אתה לא מתחיל '**עוד הפעם**' מחדש, אלא **אתה מתחיל עכשיו כאילו לא עשית כלום עד עתה!**

ה. זה לא פסוק, אלא הרמב"ם מזכיר את המילים האלו.

אלו דברים פשוטים ועמוקים ועדינים מאד, והמסר הוא ברור! כי הרי אם רבינו אמר, שכשהוא התחיל להתבודד הוא אמר **'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי מַתְחִיל מֵעַכְשָׁו, "מעכשיו"** הכוונה שהוא מוחק את כל העבר - **אין שום זכר למה שהיה! אני 'עכשיו' מתחיל!**

וכאמור, כמה שנדבר מהדברים האלו - זה לא יספיק, אבל הדיבורים האלו בעצמם - מדוע לא יספיק כמה שנדבר מהם? **כי עדיין לא דיברנו מזה כלל, אנחנו מתחילים 'מעכשיו' לדבר מזה...** 'אבל דיברת מזה כבר הרבה'... **לא דיברנו מזה אף-פעם, אינני יודע על מה אתה מדבר... זה חיים חדשים!**

ולפי כל זה, אנחנו מתחילים להבין מעט את עניינה של פרשת השבוע, שהפרשה מדברת מהסתלקות שרה אמנו - שזה המשך לפרשת שבוע שעבר, שהסתיימה עם עקידת יצחק, וחכמינו הקדושים אומרים, שכששמעה שרה אמנו את הבשורה שכמעט ונשחט יצחק - בנה חביבה ויחידה[1], שנולד לה בהיותה בגיל תשעים שנה, וזכתה לגדלו ולהיות עמו במשך שלושים ושבע שנים, כי בעקידת יצחק היה יצחק אבינו בגיל שלושים ושבע שנים, ואלו היו החיים הכי טובים לשרה אמנו - שזכתה לכזה בן צדיק.

ואיתא בזוהר הקדוש, שזהו "**וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה**" - **'וַיִּהְיוּ'** עולה כמספר **שלושים ושבע**, אומר הזוהר: **'וַיִּהְיוּ - חַיֵּי שָׂרָה'**, החיים הכי טובים וחשובים של שרה אמנו היו **'וַיִּהְיוּ'** - שלושים ושבע שנים, שזכתה לבן קדוש, יצחק אבינו, שעליו כתיב (משלי טו, ב) "בֶּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב", "גִּיל יָגִיל אֲבִי צַדִּיק וְיוֹלֵד חָכָם יִשְׂמַח בּוֹ" (שם כג, כד), **וכתיב** (בראשית כא, ו) "וַתֹּאמֶר שָׂרָה צְחֹק עָשָׂה לִי אֱלֹקִים כָּל הַשֹּׁמֵעַ יִצְחַק לִי", ואומר רש"י (שם): משנולד יצחק, רוב שחוק היה בעולם; שזו כל המידה של יצחק אבינו, ואלו היו החיים שלה!

וכששמעה את בשורת העקידה - נפטרה שרה אמנו; ובפשטות מפרשים: 'פרחה נשמתה' מרוב בהלה, שהס"מ הגיע וסיפר לה שאברהם אבינו הלך והיה מוכן לשחוט את יצחק, והוא לא סיפר לה מיד שהוא ניצל בסופו של דבר, אלא התחילה לספר העניין, ומרוב הבהלה נפטרה. אך מקובל מצדיקים, תלמידי הבעש"ט הקדוש, שהפירוש של זה הוא בדרך חיובית, כי שרה אמנו ידעה את המדרגה של יצחק אבינו - איזה בן צדיק יש לה, ואיזה עובד ה' הוא, **אבל עד כדי כך הוא היה מוכן למסור נפשו על קידוש ה' כשכבר היה עקוד וקשור על המזבח וכמעט ששחטו אותו? מרוב התלהבות ודביקות והתרגשות - 'פרחה נשמתה'... שרה אמנו הגיעה לכזה עת-רצון עליון מרוב דביקות הקב"ה, עד שפרחה נשמתה!**

נשוב על השאלה: אם הפרשה מדברת על **הסתלקות** שרה, מדוע קיבלה

---

1. לאברהם היה כבר את ישמעאל, אבל לשרה אמנו היה זה בן יחיד.

הפרשה כינוי ושם של **'חיי שרה'**? אך בזה אנחנו למה שהתחלנו לומר, שאחת מן השיחות של 'ביטול הבחירה' שיש לרבי נתן - עוסקת בזה (הלכות תפילין ה"ה), שם רבי נתן מבאר את הענין הזה עפ"י ההקדמה הנ"ל בסיפור רבינו על השבעה קבצנים, וכן סיפורי מעשיות בכלליות, ובפרטיות - הענין של הקבצן העיוור, שהוא היה **'זקן ועדיין לא התחיל לחיות'**...

אומר רבי נתן, שהכל מונח בתוך הפרשה הזאת, שהתורה מספרת לנו "**וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה**", ואמנם עכשיו היא **הסתלקה**, אבל "וַיִּהְיוּ 'חַיֵּי' שָׂרָה"!

וממשיך הפסוק: "**מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה**"; והדיוק בזה ידוע - ומובא ברש"י, מדוע הפסוק אומר "מֵאָה **'שָׁנָה'** וְעֶשְׂרִים **'שָׁנָה'** וְשֶׁבַע **'שָׁנִים'**? אומר רש"י, שהתורה מלמדת אותנו בזה, שאכן שרה אמנו היתה בת **מאה שנה**, וכבר עשר שנים היא עם המתנה הגדולה - יצחק אבינו, שהיה אז בן עשר שנים, וכתוב במשנה (אבות) "בן עשר שנים למשנה", הוא כבר התחיל להתגדל בקדושה, אבל היתה כמו שהיא בת **עשרים שנה**, וכתוב (שם) "בן עשרים שנה לרדוף", כי אז אדם מקבל את עיקר כוחותיו - בגיל עשרים, ועל כן בבית דין של מעלה לא דנים את האדם עד גיל עשרים שנה [בי"ד של מטה מגיל י"ג שנה], כי עד גיל עשרים לא נגבר שכלו של אדם בשלימות; שרה אמנו בגיל **מאה** היתה כמו בגיל **עשרים**! עם חיות, רעננות, ממש מחדש!

והנה, אם אין לאדם את הלימודים האמיתיים, אז גם בגיל עשרים שנה הוא כבר יכול להיות בגדר 'יָשָׁן'... ועל זה אומרת התורה, שבגיל **עשרים שנה** היא היתה כמו בת **שבע שנים** - ילדה קטנה... והטבע של ילדים שהם מלאים במרץ והתעוררות, וכמו שרואים בחוש - כשרוצים להשכיב ילדים לישון, אפילו בלילה כשצריכים כבר ללכת לישון - כמה זה קשה... וכן באמצע היום, לפעמים רוצים שיהיה להם כח להיות ערים בהמשך - ומוכרחים להשכיב אותם לישון בצהריים, זו עבודה שלימה להשכיב ילדים... אין אצלם מושג כזה... אדם מבוגר עושה חשבון - 'אני רוצה להיות ער קצת יותר מאוחר, אז אחטוף עכשיו תנומה כדי שיהיה לי כח'... אבל אצל ילד או ילדה יש מושג של להשכיב באמצע היום? יש להם תמיד ערנות - הוא תמיד ער! זה הטבע הבריא שלהם, שהם מלאים ברעננות... וזו היתה שרה אמנו, שכשהיתה בת **עשרים** - זה כמו בת **שבע**, מלאה בערנות ורעננות!

ואם אומרים **'בת מאה כבת עשרים, ובת עשרים כבת שבע'**, אז ממילא גם **'בת מאה'** היא ג"כ כ**'בת שבע'**, כי זה שרשרת אחת, וממילא גם בגיל מאה היא מלאה ברעננות כילדה קטנה בגיל שבע - טרי לגמרי! התחדשות!

ועל־כן התורה הקדושה כותבת את זה בצורה כזאת, שכל ענין בפני עצמו, לא אומרים "ויהיו חיי שרה **מאה עשרים ושבע** שנה" - לא! אלא כל אחד לבד -

"מאה **שנה** ועשרים **שנה** ושבע **שנים**", לגלות את העניין של התחדשות, שאדם צריך להתחדש! ואכן, אן זכה להגיע לגיל מאה - יחדש עצמו!

באותה משנה הנ"ל כתוב: "**בן מאה כאילו עבר ובטל מן העולם**"; אחד שהגיע לגיל מאה עלול לחשוב: 'וכי מזלזלים בי?! מה זה "עבר ובטל בן העולם"?!'... אבל האר"י הקדוש מסביר, שאם אדם זוכה להחזיק מעמד ולהגיע לגיל כזה, אזי זהו שבחו שהוא "כאילו עבר ובטל מן העולם" - הוא כבר לא נמצא פה... יכול להיות שמציאות הוא עדיין פה בזה העולם, הוא ב"ה חי ונושם, אבל הוא כבר סתם עיניו 'מחיזו דהאי עלמא' לגמרי!

והכל מקושר אל הסיפור של השבעה קבצנים, שהראשון היה הקבצן העיוור, שלא היתה לו שום הסתכלות בזה העולם, נסתמו עיניו מחיזו דהאי עלמא לגמרי, וזה אדם שזוכה להגיע לגיל מאה, ועדיין הוא ב"ה חי, ועוסק בעבודת ה', אז הוא יכול להגיע לכזה מושג שהוא עבר ובטל מכל הגשמיות של העוה"ז לגמרי... זהו "**וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה**", שהתורה מספרת לנו שהיא היתה '**בת מאה כבת עשרים**' - התחדשות! כל פעם מחדש!

והנה, בחלק מפרשיות הזוהר יש חלק הנקרא '**תוספתא**'; כשאנחנו שומעים 'תוספתא', זה מוכר לנו היטב מלימוד התוספתא שאנחנו זוכים ללמוד, שזה מהתקנות הקדושות שמוהרא"ש תיקן בעולם - ענין של **לימוד תוספתא**, והעניין של '**תוספתא**' הוא ענין של '**תוספות**' - **הוספה**, ובתוכו מונח המושג של '**יוסף הצדיק**' - ענין של 'הוספה', שאדם '**מוסיף**' בקדושה, שזה העניין של הצדיקים, שהם בחינת יוסף הצדיק [ואכן, הרבה הסברים יש בעניין הזה של לימוד תוספתא, שמרומז ג"כ בתיקוני זוהר שזה עולם מאד עליון, וזה מודפס בהקדמה לששה סדרי תוספתא שזכינו להדפיס - שם זה מוסבר באריכות, וכן יש שיחה בשיחות מוהרא"ש על ענין של תוספתא (עי' בחלק ט"ז ערך 'תוספתא'), והכלל ש'תוספתא' הוא ענין של 'תוספת' ו'הוספה', "מוסיף והולך!"].

לכן יש כמה פרשיות בזוהר, וביניהן פרשת 'חיי שרה', יש ענין של '**תוספתא**', שזה קטעים של הצדיקים הקדמונים הכניסו את זה [תלמידים של רשב"י והרבה צדיקים קדמונים, והיו אלו פתגמים מיוחדים שהכניסו את זה כל פרשה במקומו].

ובפרשה זו ב'תוספתא', מדייק התוספתא דיוק נוסף על הפסוק הזה - "**וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים**", מדוע ב"מאה" ו"עשרים" כתוב '**שָׁנָה**', אבל ב"שבע" כתוב '**שָׁנִים**' - לשון רבים? וזה דיוק חזק, כי אם אומרים '**שנה**' - אז בן מאה '**שנה**' עשרים '**שנה**' שבע '**שנה**', למה כשהגיעו ל"שבע" שינו את הלשון - '**שָׁנִים**'? כך מדייק הזוהר בחלק של 'תוספתא'.

מגלה התוספתא דבר שהוא מצוטט בכמה מקומות - והמקור נובע מהזוהר פה, שיש בזה רמז ולימוד נפלא ונורא

מאד: הנה כאמור, מונח בפסוק הזה לימוד של התחדשות, שאפילו אם אדם כבר מתחיל להתגבר, והוא זקן - הוא הגיע לגיל מאה עשרים ושבע עליו להתחיל עכשיו! וזה הסוד של "מאה **'שנה'**" - אני אמנם כבר בגיל **מאה**, אבל זה **'שנה'** - 'זו השנה הראשונה של ימי חיי!'... ואנשים תמהים: 'מה אתה אומר מאה **'שנה'**? הרי אתה כבר מאה **'שנים'**... לא ולא! אני בן מאה **'שנה'**! אני מתחיל עכשיו מחדש!

למספר **'מאה'** יש חשיבות גדולה להרבה עניינים, ואחד מהמקומות הכי מפורסמים - הוא העניין של **'מאה ברכות'**, שיש ענין לאדם לברך מאה ברכות בכל יום, והרמז בפסוק (דברים י, יב) "**מָה** ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה" וגו', ודורשים חכמינו הקדושים (מנחות מג:): 'אַל תִּקְרֵי **מָה**, אֶלָּא **מֵאָה**'; הקב"ה מבקש אותנו לעשות מאה ברכות בכל יום!

שזה ענין של לברך את הקב"ה **על כל נושאי החיים**, על כל פרט ופרט! יש את ברכות השחר - שאנחנו מודים להקב"ה על הכל, על כל פרט ופרט: 'שלא עשני גוי' וכו', 'פוקח עורים', 'מתיר אסורים', 'זוקף כפופים', עד הברכה האחרונה - **'הנותן ליעף כח'**, שבזה נבין לימוד נפלא המונח בזה:

הרי כל ברכות השחר מוזכרים בגמרא, רק יש מחלוקת **מתי** להגיד אותן, שפטות דברי הגמרא, שמברכים אותן בשעתן - למשל: אדם שמע את התרנגול, מברך "**הנותן לַשֶּׂכְוִי בינה להבחין בין יום ובין לילה**" [אחד מהפירושים של 'שכוי' הוא תרנגול], פקח את עיניו - "**פוקח עיוורים**", התחיל לשבת על המיטה וליישר את האיברים - "**מתיר אסורים**", קם מהמיטה - "**זוקף כפופים**", מתחיל ללכת - "**רוקע הארץ על המים**", וכך היה עיקר התקנה - כפי פשטות הגמרא, וכך הרמב"ם מסדר את זה.

אבל מקובל אצל כל דברי הפוסקים שלא נוהגין כך, כי תחילה: הרי כשאדם קם, הוא עדיין לא רחץ את הידיים, וכן הרבה פעמים הוא צריך לצאת לצרכיו וכו', ואכן יכול להיות שהדורות הקודמים היו יותר בריאים, אבל בדורות שאח"כ תיקנו שלא ינהגו כך, אלא אדם מכין את עצמו - הוא יוצא לצרכיו, ומלביש את עצמו, ורק אח"כ מברך את ברכות השחר כסדרן - בבית או בבית הכנסת [יש בזה מנהגים]; כך מקובל בהסכמת כל הפוסקים, והכלל בכל זה: **שמברכים את הקב"ה על כל פרט ופרט!**

והנה, אמנם כל הברכות מובאות בגמרא - מלבד ברכה אחת, והיא הברכה האחרונה [בנוסח של האשכנזים]: **'הנותן ליעף כח'**, וכדאיתא בשו"ע, שברכת 'הנותן ליעף כח' - לא מופיעה בגמרא, זו ברכה שהראשונים הקדמונים הוסיפוה - אבל אחר תקופת הגמרא, ועל כן מרן השו"ע פוסק (או"ח סי' מ"ו סע' ו'), שמחמת שלא מוזכרת הברכה בגמרא - לא אומרים אותה, אבל הרמ"א אומר שבמדינתנו כן נוהגים לאומרה, ואכן גם

אצל אחינו בנ"י הספרדים הנהיגו לברך את הברכה הזאת - במשך השנים [זה התחיל אצל חכמי אשכנז - בצרפת וכו', אבל אח"כ הספרדים ג"כ קיבלו את זה].

עלינו להבין: מה עניינה של ברכה זו? ומה העניין שהיא לא מוזכרת בגמרא ודווקא אח"כ חידשו אותה?

אך זה בעצם כל העניין הזה שאנחנו מדברים כאן, שהנה אדם מרגיש את עצמו עייף, ויכול להיות שבדורות הראשונים היתה יותר התעוררות, וכמו שאומרת הגמרא - כששמע את התרנגול, ופקח את העיניים, התחיל למתח את האיברים וכו', באותו הרגע הוא מברך את הברכות, כי יכול להיות שבאותו זמן הגופים היו יותר חזקים ובריאים, ואז היו בעלי כח, אבל במשך הדורות - זה השתנה, וכמוזכר בהרבה מקומות שהיה ירידות ועייפות של הדורות...

אבל צריכים לזכור היטב אשר **"זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹקִים"**, וזה אחד מהלימודים של רבינו, שרבינו הקפיד מאד כששמע אומרים 'פעם היו צדיקים, עובדי ה', היו לא'... ורבינו אמר בפירוש עפ"י הפסוק בקהלת (ז, י) **"אַל תֹּאמַר מֶה הָיָה שֶׁהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים הָיוּ טוֹבִים מֵאֵלֶּה כִּי לֹא מֵחָכְמָה שָׁאַלְתָּ עַל זֶה"**, זה פסוק מפורש בקהלת! אבל אדם אומר: 'תסתכל למעשה, איזו עייפות ואיזו התגברות היצר הרע והניסיונות'... **על זה צריכים לדעת את הכלל הזה, שכפי העייפות, ההתגברות והניסיונות שיש - "זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹקִים" יש כוחות להתגבר על הכל! להפוך מן הקיצוניות אל הקיצונית! להפוך ממש את הכל! אכן, לפעמים מגיעים ניסיונות יותר גדולים, אבל מצד שני הקב"ה נותן לך כוחות ודברים שאף פעם לא היה בעולם! זה מוכרח להיות ככה!** כי לא לוקחים את הבחירה מהאדם, ואדם יגיד 'אני עייף... יש קטנות הדורות... ירידת הדורות... ואני נולדתי בדורות אלו, אז מה רוצים ממני?'... **מה רוצים ממך? האר"י הקדוש אמר לפני 054 שנה לתלמידו ר' חיים ויטאל: 'היום, במיעוט פעולות, אפשר לו לאדם להגיע למעלת התנא רבי עקיבא!'... לפני 054 שנה!** ור' חיים ויטאל כותב, שהאר"י הקדוש נקט דווקא את רבי עקיבא, כי ראה עליו שיש לו ניצוץ מהתנא רבי עקיבא, ובעיני עצמו היה רבי חיים ויטאל כ'כלום' ממש!

ובכלל, הקשר בין האר"י הקדוש לר' חיים ויטאל הוא מאד דומה לרבינו ורבי נתן, כי מקובל שהאר"י הקדוש חי אותן שנים כמו רבינו - שלושים ושמונה וחצי שנים, והאר"י הקדוש היה אחד מהצדיקים מיחידי הדורות, שגילה לנו את כל האורות והעולמות שלמעלה, והוא זה לתלמיד - ר' חיים ויטאל, שבאמת הוא הכיר אותו רק שנה וחצי!

האר"י הקדוש היה במצרים, וקיבל פקודה לעלות לארץ, ושם ימצא תלמיד וילמד אותו, ואכן הגיע לצפת, ושם החל ללמד את ר' חיים ויטאל כל הסודות וכו', וחושבים מי יודע כמה שנים הוא לימד אותו... - **שנה וחצי!** ור' חיים ויטאל היה

כ"כ שפל בעיני עצמו, וכמו שהוא מספר [יש הרבה ספרים שהוא כותב, אחד מהם הוא ספר חזיונות], שהאר"י הקדוש התחנן לפניו: 'אני אמנם לומד אותך, אבל אני מבקש - אל תפרסם אותי! זה רק בינינו!', ור' חיים ויטאל מתבטא בביטוי 'חריף': **"הייתי חסיד שוטה"** - כך הוא כותב, **'ולא נתתי לב למה שרבי הזהירני, והתחלתי לפרסמו'...**

כי עשה חשבון לעצמו: **'וכי אהיה כזה קמצן ורע-לב ולא אפרגן לאחרים?... אני שומע כאלו דברים, הרבי שלי פותח לפני שערי השמים - מגלה לי מה קורה למעלה, וכי אהיה כזה כפוי טובה?'...** והוא היה מוכרח לדבר עם אחרים - וגילה את האר"י הקדוש. באותם ימים בעיר צפת היה 'דור דעה' של צדיקים - האלשיך הקדוש, מרן הבית יוסף, בעל החרדים, ואנשים התחילו להתעורר: 'באמת יש כזה צדיק? יש כזה רבי?'... ויום אחד - אומר האר"י הקדוש תלמידו - 'לא הקשבת לי, ביקשתי ממך לא לפרסם אותי - ופרסמת', והאר"י הקדוש הסתלק... ור' ויטאל מקונן ברוב שפלותו ואומר "הייתי חסיד שוטה"...

הרי אנחנו רואים את העניין הזה, שהיה אצל ר' חיים ויטאל כזאת שפלות וביטול, וכך אנחנו מוצאים אצל ר' נתן, וכמו שרבינו אמר על רבי נתן: **הוא היה בעיני עצמו כמו חתיכת בוץ** (באידיש: **א שטיק בלאטע**); רבי נתן היה גאון וצדיק, עוד קודם שהתקרב לרבינו - היה בקי בכל הש"ס, עובד ה', הסתובב אצל צדיקים, אבל בעיני עצמו היה כחתיכת בוץ... **ודייקא בגלל השפלות הזאת - זכו לקבל כ"כ הרבה!**

אז הצדיקים - רבינו, האר"י הקדוש - גילו לנו כאלו לימודים, שאכן ישנה 'ירידת הדורות', וכ"ש בדורות אלו - מהאר"י הקדוש היה כבר יותר מ-054 שנה, ורבינו הסתלק לפני 412 שנה - אדם יסתכל ויגיד "זה 'ירידת הדורות', עייפות גדולה ירדה לעולם"... **אבל כאמור, הלימוד של הצדיקים הוא "זֶה לְעֻמַּת זֶה" - במיעוט פעולות יכולים להגיע לדברים גדולים!** וגם בספר המידות אומר רבינו, שאם יש לאדם שכל גדול, במיעוט פעולות הוא יכול להשיג דברים מאד גדולים! **נותנים לנו הזדמנות וכוחות כפי הדור! אין דבר כזה שהדור יתום! אם מצד אחד הניסיונות יותר חזקים ומתגברים יותר מן העבר, מוכרח להיות שיש אפשרות להתגבר עליהם פי-אלף! מקבלים כוחות מיוחדים!**

ובזה נבין היטב את העניין של הברכה **"הנותן ליעף כח"**, שהוסיפו אותה דייקא **אחר הגמרא**, והיא לא מוזכרת בגמרא, ובתחילה גם אצל הספרדים לא היתה נהוגה - וכאמור, כי מרן כך פסק בשו"ע, אבל לבסוף גם אצל הספרדים התקבל, ואצל האשכנזים זו הברכה האחרונה, שזה כבר כולל את הכל... ותיקנו את הברכה הזאת כי אדם יכול לומר: 'זהו, אני עייף'... על זה יש פסוק מפורש [בהפטרה של פרשת לך לך; ישעיה מ, כט]: **"נֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ וּלְאֵין אוֹנִים**

עָצְמָה יַרְבֶּה" - שהקב"ה נותן כח ליעף! [הלשון הזאת "נותן ליעף כח" זה פסוק מפורש, ולא המציאו ברכה עם סתם מילים...], **'וּלְאֵין אוֹנִים'** - אדם אומר 'אין לי כוחות'... **"עָצְמָה יַרְבֶּה"** - הקב"ה נותן לאדם כוחות עצומים!

ולכן תיקנו כזאת ברכה, כדי לעורר את העניין הזה אצל האדם, שאתה חושב 'אני עייף וזהו'... בקושי קמת מהמיטה - ו'אין לי כח'... וכמו הסיפור שהזכרתי מקודם, מהבחור הזה שהסתכל על השעון ואמר 'אוי, עוד יום'... הקב"ה סיבב שהייתי שם, ושמעתי את זה, **הרי ישנת עכשיו לילה שלם - ישנת טוב... אל תחשבו שזה היה בותיקין - מוהרא"ש לא העיר את הבחורים בנץ... אז מה אין לך כח? הרי ישנת לילה שלם, אתה צריך לקפוץ...** על זה תיקנו את הברכה הנפלאה הזאת - **"הנותן ליעף כח"**, שזה כבר נותן חיות לאדם - שזוכה לברך את זה!

אז התחלנו לדבר מהמושג **'מאה'**, שזה ענין של **'מאה ברכות'**, וכמובא בדברי הרבי ר' אלימלך זי"ע, שהעניין של 'מאה שנה' זה ענין של 'מאה ברכות', ומה זה 'מאה ברכות'? **שאתה מברך את הקב"ה על כל ענייני החיים! ה'מאה ברכות' שצריכים לברך בכל יום זה כדי לקשר את כל ענייני היום אל הקב"ה!** ברכות השחר, כל ברכות שמו"ע - שזה כולל את הכל: חונן הדעת, תשובה, רפואה, הכל! **מגלים את הקב"ה על כל פרט של החיים!** "אשר יצר", כל ברכות הסעודה - 'ברכות הנהנין', כל אלו הברכות מתקבצות יחדיו ל'מאה ברכות', שזה ענין של **'קומה שלימה'**, וכמו שמוזכר בספרים הקדושים, דהנה ידוע שיש ענין של **עשר ספירות**, וידוע שכל ספירה כלולה מ'עשר' [וכמו בספירת העומר, שמזכירים בכלליות 'שבעה שבועות', והם כנגד 'שבע מדות' - מחסד עד מלכות, אבל כל מידה כלולה מכל המידות - 'חסד שבחסד', 'חסד שבגבורה', 'חסד שבתפארת' וכו'], נמצא א"כ, שעשר ספירות זה בעצם 'מאה' - כי כל ספירה כלולה מכל הספירות, וזה נקרא **'קומה שלימה'**, וזה ענין החיים של **"מאה שנה"**!

ועל כן אצל 'מאה' כתוב **'שנה'** - לשון יחיד, להראות את העניין של **'אחדות'** - שהכל אין-סוף, הכל הקב"ה! כל הכוחות שיש לאדם, וכל העניינים שלו, הכל מהקב"ה! **ועוד הפעם: אם אדם יחשוב שיש רק את הניסיונות והעייפות הגדולה - לא כן, אלא "זֶה לְעֻמַּת זֶה" הקב"ה מוסיף את הכוחות ואת ההתעוררות יותר ויותר, והכל זה אחדות אחת!**

והנה, אח"כ מגיע ענין של **'עשרים שנה'**, שגם בזה כתיב **'שנה'** - לשון יחיד, כי זה אותו ענין האמור, כי מובא במשנה: "בן עשרים לרדוף" - שאז הוא מתחיל את החיים שלו, ואז מקבל שֵׂכֶל מושלם, ולכן רק מגיל עשרים בין-דין של מטה דנים את האדם, ונקט **'שנה'** - לשון יחיד, ענין שיגיע אל האחדות האמורה.

אולם, ב'שבע' כתוב **'שנים'** - לשון רבים, ועל זה כתוב שם בתוספתא של

הזוהר גילוי נורא [מצטטים את זה בכל מקום, ומכאן זה נובע]: **'מָאן דְּאִיהוּ רַב, אִיהוּ זְעֵיר'** - מי שהוא גדול, הוא קטן; **'מָאן דְּאִיהוּ זְעֵיר, אִיהוּ רַב'**; והזוהר מדייק את זה מכאן, כי "מאה" ו"עשרים" זה ריבוי ['מאה' זה בוודאי ריבוי, וכן 'עשרים', שאז ריבוי כוחות האדם], ושם כתוב **'שנה'**, שזה ענין של 'מיעוט' - לשון יחיד, ומאידך, אצל 'שבע' - שהוא ענין של קטנות, כתוב 'שנים' - לשון רבים, ענין של גדלות, ומזה מדייק הזוהר **'מָאן דְּאִיהוּ רַב, אִיהוּ זְעֵיר; מָאן דְּאִיהוּ זְעֵיר, אִיהוּ רַב'**. ואפשר לקחת מזה לימוד לשני הכיוונים:

אם בן אדם יחשוב שהוא **'רב'** - הוא חשוב ומכובד, תדע שזה הישות שלך, ובאמת אתה **'זעיר'** - אתה שום דבר! ואדרבה, אם אתה **'זעיר'** - מרגיש עצמך כלא-כלום, אז אתה באמת **'רב'**! זה בדרך מוסר.

ובאותו ענין, אם אדם יגיד: **'מָאן דְּאִיהוּ רַב'** - מי באמת נקרא **'רב'**? מי מגיע לעניין הזה של להיות **'רב'** וחשוב? **'אִיהוּ זְעֵיר'** - מי שמרגיש שהוא כלום! שזה ענין השפלות של הצדיקים, וכמו שאמרנו על ר' חיים ויטאל, וכן ר' נתן - שהיה כחתיכת בוץ בעיניו... וכן הוא להפך: **'מָאן דְּאִיהוּ זְעֵיר'** - הוא באמת כלום, אבל הוא מרגיש כאילו **'אִיהוּ רַב'** - הוא 'משהו'... קוראים לו "הרב"... מאיפה קיבלת את זה? קוראים לך **"רב פלוני"**, **"הרב"**, נותנים לו תואר **'רב'**... וכי יש לך תעודת סמיכה? קיבלת הוראה מאיזה מורה הוראה? אתה **'רב'**... מאיפה קיבלת את **'הרב'** הזה?!... קל מאד לכתוב על הנייר **"הרב"**, או לקרוא לו **"הרב"**, מה 'הרב'? בושה! **זה ביזיון!** בפרט אדם שמכיר מי ה'רב' הזה - זו בושה...

זה מה שכתוב פה בתוספתא: **'מָאן דְּאִיהוּ רַב, אִיהוּ זְעֵיר'** - קוראים לו 'רב', אבל באמת הוא 'קטן' מאד... ואת זה לומדים מהפסוק הזה - "מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים **שָׁנָה** וְשֶׁבַע **שָׁנִים**" - היכן שיש ריבוי, כתוב לשון יחיד, והיכן שיש מיעוט - כתוב לשון רבים, ללמד את הלימוד האמור, והכל כלול בתוך הענין של התחדשות, שהצדיקים מעוררים אותנו מהשינה, ומקיימים אצלנו **"הנותן ליעף כח"** - שהברכה הזאת התחדשה דווקא בדורות האחרונים, וזה דבר שלא מוזכר בגמרא, כי זה דבר שצריכים דווקא **'עכשיו'** - **כן! יש כזאת ברכה: "הנותן ליעף כח" - אדם מרגיש שהוא ממש עייף... והצדיקים מעוררים אותנו מן השינה, מוציאים אותנו מן השינה!**

ועל פי כל האמור, יהיה מובן לנו מדרש פליאה המובא בפרשת השבוע (בר"ר נ"ח, ג'), אומר המדרש: **'רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה יוֹשֵׁב וְדוֹרֵשׁ'** - התנא האלקי רבי עקיבא, שהוא דוגמא חיה למידת ההתחדשות, וּלְמָה אדם יכול לזכות אפילו בגיל מבוגר [ולא לחינם אמר האר"י הקדוש לר' חיים ויטאל 'במיעוט פעולות אפשר להגיע לדרגת התנא **רבי עקיבא**'], וכמו שמספרת הגמרא, שהוא היה ארבעים שנה עם הארץ, ואמר "מי

יביא לי תלמיד חכם ואשכנו כמו חמור" - לא סתם 'עם הארץ'... אבל בגיל ארבעים שנה הוא התחזק, והתחיל לחזור בתשובה, עד שהגיע למעלה כ"כ גדולה שהגמרא אומרת שהיה ראוי להינתן תורה על ידו... זהו היה התנא האלקי רבי עקיבא, שהיה הרבי של רשב"י!

אז **'רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה יוֹשֵׁב וְדוֹרֵשׁ'**, ומספר המדרש: **'וְהַצְּבוּר מִתְנַמְנֵם'**; הוא רואה שכולם ישנים...

ובזה אדם צריך לדעת: **אם אתה בא לאיזו דרשה,ואתה עייף - אל תבוא! אם אתה צריך לישון, ואתה יודע שתיפול בשינה בעת הדרשה, למה צריך לבוא?!... אתה מבזה את עצמך, ואתה מבזה את הדורש! כי הדורש רואה שאדם ישן כשהוא דורש - וזה מבזה אותו, 'אני מספר לך סיפור להרדים אותך?'... 'אני משכיב אותך במיטה?'... זה טוב לילדים - שצריכים להירדם בלילה, אבל באת לכאן כדי לשמוע ולשקוע בשינה?... איפה הדרך ארץ?!... אם אתה מרגיש שאתה ממש עייף, היה לך יום קשה - ואתה עייף, או שאתה בא לאיזה טיש ואתה מרגיש שאין לך כוחות, אז אם אינך מצליח להישאר עֵר - תישאר בבית! אתה גורם ביזיון!**

באותו ענין הזכרנו השבוע את ענין האיחורים, שיש אדם שהוא מאחר ובא באמצע דרשה, ואצלו זה לא כ"כ אכפת - 'עכשיו הגעתי, ומה זה מפריע?'.... **אבל זה מפריע!** אדם חושב 'מה זה מפריע, מי כבר מסתכל עלי, רק הגעתי'... **אבל זה מפריע המון!** ואמנם אם יש לאדם איזה אונס שלא היה יכול להגיע בזמן - והוא איחר, בסדר, לפעמים קורה לאדם שלא היה יכול להגיע בזמן - והוא מאחר, אבל יש כאלו שאצלם זה בקביעות - הוא מגיע מתי שטוב לו... הוא עושה חשבון שהדרשה תתחיל בשעה כך וכך, אז הוא מגיע בזמן שלו... **וזה מפריע!** וזה מפריע בכמה צדדים - זה גם זלזול, שהוא מגיע מאוחר... ועוד דבר, הרי היה פה שיחה שלימה, והיה 'בנין' שלם - שדיברו מכמה דברים ועניינים, והנה הגעת עכשיו באמצע, אז אתה מפריע לכל העניין, כי זה מקרר את כל העניין שדובר עתה; כך היא המציאות, ואדם צריך שתהא לו אחריות לבוא בזמן!

אותו דבר לעניין שינה: אדם המרגיש שהוא לא יכול להישאר ער בכל מהלך דרשה - תישאר במיטה! ואולי תשמע את זה באיזו הקלטה וכדו', אבל לא לבוא ולישון מול הדורש...

נשוב לדברי המדרש: התנא האלקי רבי ר' עקיבא הקדוש יושב ודורש, והנה הוא רואה שהציבור ישנים... אז הוא צריך עכשיו להדליק שעון מעורר 'רציני'... אז מה עושים? הוא החליט שיגיד איזה דבר-פלא כפי קדושתו, ומהדבר הזה כולם 'יקפצו'... הנה הוא באמצע הדרשה שדרש [איתא בדברי חכמינו הקדושים, שהוא היה דורש על כל תג ותג תלי תילים של הלכות...], והנה הוא אומר: **"אתם יודעים למה אסתר המלכה היתה מלכה על שבע ועשרים ומאה מדינה?"...** - פתאום 'פורים' באמצע השנה... לא כתוב

מתי זה היה - אולי פרשת חיי שרה... אז אפילו שאדם נרדם קצת והוא מתנמנם - הנההוא שומע 'אסתר המלכה', 'מאה עשרים ושבע מדינות', הוא תמה: וכי עכשיו 'פורים'?... ואכן כולם התעוררות... וזה מה שרבי עקיבא רצה.

ענה ואמר רבי עקיבא: **'אֲלָא תָּבוֹא אֶסְתֵּר שֶׁהָיְתָה בַּת בְּתָהּ שֶׁל שָׂרָה שֶׁחָיְתָה מֵאָה וְעֶשְׂרִים וְשֶׁבַע וְתִמְלֹךְ עַל מֵאָה וְעֶשְׂרִים וְשֶׁבַע מְדִינוֹת'**.

'יפה', חשבו כולם, 'הרבי, ר' עקיבא, מצא איזה קשר בין אסתר המלכה לשרה אמנו'... כך כולם התעוררו, ואז ר' עקיבא בוודאי הכניס בהם התעוררות גדולה.

והנה כאמור, המדרש הזה הוא פליאה גדולה, מדוע ר' עקיבא אמר דווקא את הדבר הזה? אבל לפי מה שאנחנו מדברים - זה מובן מאד: כי הרי אנחנו מדברים פה שכל הענין של **"וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים"** הוא ענין של **התחדשות**, לעורר בן אדם מן השינה, שיתחיל כל יום מחדש, שיהיה לו דבר חדש!

וזה היה החיסרון אצל נס פורים - שהמן הרשע אמר (אסתר ג, ח) **"'יֶשְׁנוֹ'** עַם אֶחָד", ואיתא בגמ', שהוא אמר: **'כולם ישנים'**... הרי זה היה שבעים שנה אחר גלות בבל - מעת חורבן ביהמ"ק, והיו שבעים שנה שנפלו בשינה... [שזה היה הסיפור של חוני המעגל, בבחינת (תהלים קכו, א) "הָיִינוּ כְּחֹלְמִים", שמעת חורבן ביהמ"ק שבעים שנה של גלות בבל, היה ענין של שינה], ולכן המן אומר **"'יֶשְׁנוֹ'** עַם אֶחָד", הם נפלו בשינה... כולם שם ישנים... ואומרת הגמרא, שהמן הרשע אמר **'לישנא בישא'**: 'אם הם ישנים, אז - כביכול - אלהיהם של אלו ישן'; ואכן זה ענין של "מדה כנגד מדה", אם אדם ישן - אז כן הוא מרגיש שמתנהגים עמו... ואמנם כתיב (שם קכא, ד) "הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל" - אין שינה לפניו יתברך! עינו לא נאים תדיר! אין שום ענין של שינה בהשגחתו יתברך! אבל אדם שנופל בשינה, אזי הוא ג"כ מרגיש שההשגחה אצלו כמו בשינה... וזה מה שאמר המן הרשע: הם ישנים, וכביכול גם הקב"ה.

והנה באים מרדכי הצדיק ואסתר המלכה ומעוררים את כולם: **"חברה', צריכים להתעורר מן השינה, צריכים לחזור בתשובה! אין דבר כזה! צריכים להתחדש עכשיו מחדש!"...**

ומי היה ה'שעון אטומי' שעורר אותם באמת? המן הרשע! וכמו שמובא בגמרא, שהסרת הטבעת מאחשוורוש להמן - גרמה את ההתעוררות הכי גדולה לנשמות ישראל, שהנה אחשוורוש העביר את הטבעת שלו להמן, וה' ישמור מה יהיה פה בעוד שנים-עשר חדשים... וכולם התעוררו - **'אנחנו צריכים לחזור בתשובה!'**...

וזה ענין שזכתה אסתר להיות מלכה על **"מאה עשרים ושבע מדינות"** [שזו היתה המלוכה של אחשוורוש, שהוא מָלַךְ על כל העולם], וזכו מרדכי הצדיק

לעורר את הגברים, ואסתר המלכה לעורר את הנשים - "**וְצוּמוּ עָלַי**", הם עשו 'תענית אסתר', וכולם חזרו בתשובה...

ולכן דייקא עם הקטע הזה בחר רבי עקיבא לעורר את כולם מן השינה, שהנה כולם נרדמו באמצע הדרשה, ומיד אמר: אתם יודעים למה אסתר המלכה היתה מלכה כזו בכל העולם? כי היתה נכדה של שרה אמנו! ושרה אמנו איך היא חיתה? עם התחדשות! "מֵאָה **שָׁנָה** וְעֶשְׂרִים **שָׁנָה** וְשֶׁבַע **שָׁנִים**" - התחדשות! **בכל יום!**

זה הלימוד שעמו רבי עקיבא עורר את כולם בדרשתו, וזה הלימוד שנשאר לנו, שנזכה לקחת את הדיבורים הקדושים של הצדיקים, ולהתעורר מהשינה, להתחיל לחיות חיים טובים!

הקב"ה יעזור לנו, שנזכה באמת להיות מקורבים לצדיקים, ותמיד לחיות עם התעוררות השינה, להיות ער! "**הנותן ליעף כח**"! להרגיש את הכוחות שיש לנו, שהקב"ה הוא "**נֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ**" - שמוסיף לנו כוחות, ועי"ז נזכה להיות ערליכע-איידן - אנשים כשרים כמו שצריכים, ובזכות ההתעוררות שלנו והתשובה שלנו יבוא משיח צדקנו ותהא הגאולה השלימה!